

Betænkning afgivet af Udvalget for Forretningsordenen den 8. maj 2024

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om undersøgelse af beslutningen om hjemsendelse af ledende medarbejdere i Forsvarets Efterretningstjeneste

(Udvidelse af undersøgelsen)

[af justitsministeren (Peter Hummelgaard)]

1. Ændringsforslag

Danmarksdemokraternes, Liberal Alliances, Det Konservative Folkeparti, Enhedslistens og Alternativets medlemmer af udvalget har stillet 9 ændringsforslag til lovforslaget.

2. Indstillinger

Et *flertal* i udvalget (S, V, SF og M) indstiller lovforslaget til *vedtagelse uændret*.

Et *mindretal* i udvalget (DD, KF, og EL) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de stillede ændringsforslag.

Et *andet mindretal* i udvalget (LA og ALT) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling. Mindretallet vil stemme for de stillede ændringsforslag.

Radikale Venstre, Dansk Folkeparti, Siumut, Inuit Ataqatigiit, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ved betænkningssagens afgivelse ikke medlemmer i udvalget og dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske bemærkninger i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

3. Politiske bemærkninger

Danmarksdemokraterne, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Enhedslisten og Alternativet

Danmarksdemokraternes, Liberal Alliances, Det Konservative Folkeparti, Enhedslistens og Alternativets medlemmer af udvalget bemærker, at regeringen og SF med dette lovforslag ønsker at udvide den igangværende FE-undersøgelseskommissions mandat. Men DD, LA, KF, EL og ALT mener, at både den igangværende FE-undersøgelse og den foreslåede udvidelse af undersøgelsen har klare mangler, fordi selve undersøgelseskommissariatet er lukket og afgrænset for smalt, hvilket risikerer at medføre, at FE-sagen aldrig bliver ordentligt belyst.

DD, LA, KF, EL og ALT mener, at det er vigtigt, at der er tillid til vores efterretningstjenester og vores myndigheder i Danmark. For at opretholde tilliden hertil mener DD, LA, KF, EL og ALT, at det er afgørende, at hele FE-sagen kulegraves, så centrale spørgsmål ikke kan stå uafklarede hen.

Derfor finder DD, LA, KF, EL og ALT grundlag for, at der stilles en række ændringsforslag om den igangværende FE-undersøgelse og den foreslåede udvidelse af undersøgelsen. Det er for DD, LA, KF, EL og ALT afgørende, at undersøgelsen af FE-sagen udvides og åbnes op.

For det første foreslår DD, LA, KF, EL og ALT derfor, at det ikke kun skal undersøges, om der blev »varetaget usaglige hensyn« i forbindelse med tjenestefritagelsen af ledende medarbejdere i Forsvarets Efterretningstjeneste og i håndteringen af straffesagerne mod Lars Findsen og Claus Hjort Frederiksen, men at undersøgelsen skal omfatte alle typer af fejl og forsømmelser.

For det andet foreslår DD, LA, KF, EL og ALT, at tilrettelæggelsen af undersøgelsens indhold skal udvides, så undersøgelsen skal afdække, hvem der traf beslutningerne i hele FE-forløbet, herunder om hjemsendelse af ledende medarbejdere, hvad grundlaget var for beslutningerne, og hvem der blev orienteret om og/eller indgik i drøftelser om de pågældende beslutninger i hele FE-sagen.

For det tredje mener DD, LA, KF, EL og ALT, at det er vigtigt i forbindelse med en eventuel placering af ansvaret for FE-sagen, at den allerede foreslåede udvidelse af forældelsesfristen i ministeransvarlighedsloven omfatter alt materiale, som man finder undervejs i undersøgelsen. Derfor foreslår DD, LA, KF, EL og ALT, at forældelsesfristen i ministeransvarlighedsloven udvides til at omfatte alt materiale.

For det fjerde mener DD, LA, KF, EL og ALT, at det er afgørende, at undersøgelsen af hele FE-sagen forankres i Folketinget. Derfor foreslår DD, LA, KF, EL, DF og ALT, at

undersøgelseskommissionen omdannes til en granskningskommission.

For det femte mener DD, LA, KF, EL og ALT også, at udvidelsen af FE-undersøgelsen ikke kun skal gælde for Claus Hjort Frederiksen og Lars Findsen. Derfor foreslår DD, LA, KF, EL og ALT, at udvidelsen skal gælde for alle personer, imod hvem der har været rejst sager, som efterfølgende er blevet opgivet af myndighederne, i hele FE-sagen.

Desuden ønsker DD, LA, KF, EL og ALT at sikre, at hele undersøgelsen af FE-sagen sker under størst mulig åbenhed.

Endelig bemærker DD, LA, KF, EL og ALT, at regeringen og SF havde alle muligheder for at udvide den igangværende FE-undersøgelseskommission i et nødvendigt omfang. Derfor mener DD, LA, KF, EL og ALT, at det er regeringens og SF's ansvar, hvis FE-sagen aldrig bliver ordentligt belyst. Dette ansvar mener DD, LA, KF, EL og ALT særlig skal ses, i lyset af at den overvejende forudsætning for, at SF indgik en aftale med regeringen om at udvide FE-undersøgelseskommissionen i så lille et omfang, var, at regeringen havde et indenrigspolitisk flertal, hvilket ikke længere gør sig gældende.

4. Ændringsforslag med bemærkninger

Ændringsforslag

Af et mindretal (DD, LA, KF, EL og ALT):

Til § 1

1) Efter nr. 1 indsættes:

»01. Overalt i loven ændres »undersøgelseskommission« til: »granskningskommission«, »Undersøgelseskommission« til: »Granskningskommission«, »undersøgelseskommissionen« til: »granskningskommissionen«, og »undersøgelseskommissions« til: »granskningskommissions«.

02. I § 1, stk. 1, 1. pkt., ændres »justitsministeren« til: »Folketinget«.

03. § 1, stk. 2, 1. pkt., affattes således:

»Folketinget udpeger en person, der som udspørger i overensstemmelse med granskningskommissionens bestemmelser tilrettelægger og foretager afhøringer i granskningskommissionen.«

04. I § 1, stk. 3, ændres »Justitsministeren« til: »Folketinget«.

[Omdannelse af undersøgelseskommissionen til en granskningskommission]

2) Efter nr. 1 indsættes:

»05. § 3, stk. 1, 2. pkt., affattes således:

»Kommissionen skal i den forbindelse undersøge alle typer af fejl og forsømmelser i myndigheders og ministres handlinger og involveringer i forbindelse med tjenestefritagelsen.«

[Udvidelse af undersøgelsen af tjenestefritagelsen]

3) Nr. 2 affattes således:

»2. I § 3 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Kommissionen skal i den forbindelse undersøge alle typer af fejl og forsømmelser i forbindelse med efterretningstjenesternes og anklagemyndighedens iværksættelse og tilrettelæggelse af efterforskning og retsforfølgning mod alle personer, imod hvem der har været rejst sager, som efterfølgende er blevet opgivet af myndighederne, i det samlede FE-kompleks.«

[Udvidelse af undersøgelsen af straffesagerne]

4) I den under nr. 2 foreslåede ændring af § 3 indsættes efter det foreslåede stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 3. Undersøgelseskommissionen skal som led i sin undersøgelse efter stk. 1 og 2 afdække, hvem der traf beslutningerne i hele FE-forløbet, herunder om hjemsendelse af ledende medarbejdere, hvad grundlaget var for beslutningerne, og hvem der blev orienteret om og/eller indgik i drøftelser om de pågældende beslutninger i hele FE-sagen.«

Stk. 2-4 bliver herefter stk. 4-6.

[Tilrettelæggelse af undersøgelsens indhold]

5) Efter nr. 5 indsættes:

»06. I § 14, stk. 1, 2. pkt., ændres »justitsministeren« til: »Folketinget«.

[Omdannelse af undersøgelseskommissionen til en granskningskommission]

6) Efter nr. 6 indsættes:

»07. I § 22, stk. 1, 3. pkt., ændres »Justitsministeren« til: »Folketinget«.

[Omdannelse af undersøgelseskommissionen til en granskningskommission]

7) Nr. 7 affattes således:

»7. I § 22, stk. 2, 1. pkt., indsættes efter »§ 3, stk. 1«: »og 2«, og »justitsministeren« ændres til: »Udvalget vedrørende Efterretningstjenesterne«.

[Omdannelse af undersøgelseskommissionen til en granskningskommission]

8) Efter nr. 7 indsættes:

»08. § 22, stk. 2, 3. pkt., ophæves.«

[Omdannelse af undersøgelseskommissionen til en granskningskommission]

9) I det under nr. 8 foreslåede kapitel 8 a ændres i § 22 a »undersøgelseskommissionens undersøgelse, jf. § 3, stk. 1 og 2,« til: »i alt materiale, som omfattes af undersøgelseskommissionens undersøgelse«.

[Udvidelse af forældelsesfrist]

B e m æ r k n i n g e r

Til nr. 1

Ad nr. 01

Med ændringsforslaget foreslås det, at »undersøgelseskommission« i ordets forskellige variationer overalt i loven ændres til »granskningskommission«.

Ændringsforslaget er en konsekvens af, at kommissionen nedsættes i form af en granskningskommission i stedet for en undersøgelseskommission.

Ændringsforslaget indebærer, at undersøgelseskommissionen vil blive omdannet til en granskningskommission.

Ad nr. 02

Med ændringsforslaget foreslås det, at § 1, stk. 1, 1. pkt., i FE-undersøgelseskommissionsloven ændres, således at det er Folketinget – i stedet for justitsministeren – der udpeger de 3 medlemmer til granskningskommissionen.

Ændringsforslaget er en konsekvens af, at kommissionen nedsættes i form af en granskningskommission i stedet for en undersøgelseskommission.

Ad nr. 03

Med ændringsforslaget foreslås det, at § 1, stk. 2, 1. pkt., i FE-undersøgelseskommissionsloven ændres, således at det er Folketinget – i stedet for justitsministeren – der udpeger den person, der som udspørger i overensstemmelse med granskningskommissionens bestemmelser tilrettelægger og foretager afhøringer i kommissionen.

Ændringsforslaget er en konsekvens af, at kommissionen nedsættes i form af en granskningskommission i stedet for en undersøgelseskommission.

Ad nr. 04

Med ændringsforslaget foreslås det, at § 1, stk. 3, i FE-undersøgelseskommissionsloven ændres, således at det er Folketinget – i stedet for justitsministeren – der sørger for, at fornøden sekretariatsbistand og anden praktisk bistand stilles til rådighed for granskningskommissionen.

Ændringsforslaget er en konsekvens af, at kommissionen nedsættes i form af en granskningskommission i stedet for en undersøgelseskommission.

Til nr. 2

Det fremgår af FE-undersøgelseskommissionslovens § 3, stk. 1, at undersøgelseskommissionen har til opgave at undersøge forløbet vedrørende tjenestefritagelsen af ledende medarbejdere i Forsvarets Efterretningstjeneste (FE), der fandt sted i august 2020. Kommissionen skal i den forbindelse undersøge, om der i forbindelse med tjenestefritagelsen blev varetaget usaglige hensyn.

Med ændringsforslaget foreslås det, at lovens § 3, stk. 1, 2. pkt., ændres, således at undersøgelsen ikke er afgrænset til at undersøge, om der i forbindelse med tjenestefritagelsen blev varetaget usaglige hensyn. Undersøgelsen af tjenestefritagelsen vil således skulle omfatte alle typer af fejl og forsømmelser ved myndigheders og ministres handlinger og involveringer i forbindelse med tjenestefritagelsen.

Til nr. 3

Med ændringsforslaget foreslås det, at det foreslåede § 3, stk. 2, i lovforslagets § 1, nr. 2, ændres, så undersøgelsen ikke er afgrænset til at undersøge, om der i forbindelse med efterretningstjenesternes og anklagemyndighedens iværksættelse og tilrettelæggelse af efterforskningen og retsforfølgningen blev varetaget usaglige hensyn. Undersøgelsen af tjenestefritagelsen vil således skulle omfatte alle typer af fejl og forsømmelser ved myndigheders og ministres handlinger og involveringer i forbindelse med tjenestefritagelsen. Endvidere foreslås det, at undersøgelsen ikke er begrænset til kun at omfatte straffesagerne mod Claus Hjort Frederiksen og Lars Findsen, men også omfatter alle personer, imod hvem der har været rejst sager, som efterfølgende er blevet opgivet af myndighederne, i det samlede FE-kompleks, herunder en 63-årig tidligere medarbejder i Politiets Efterretningstjeneste (PET).

Til nr. 4

Med ændringsforslaget foreslås det, at der indsættes en bestemmelse i FE-undersøgelseskommissionslovens § 3, stk. 3, hvorefter det fastslås, at undersøgelseskommissionen som led i sin undersøgelse efter stk. 1 og 2 skal afdække, hvem der traf beslutningerne i hele FE-forløbet, herunder om hjemsendelse af ledende medarbejdere, hvad grundlaget var for beslutningerne, og hvem der blev orienteret om og/eller indgik i drøftelser om de pågældende beslutninger i hele FE-sagen.

Den foreslåede ændring vil medføre, at kommissionens tilrettelæggelse af undersøgelsen skal ske på en sådan måde, at ovennævnte forhold afdækkes.

Til nr. 5

Med ændringsforslaget foreslås det, at § 14, stk. 1, 2. pkt., i FE-undersøgelseskommissionsloven ændres, således at det er Folketinget – i stedet for justitsministeren – der fastsætter salær eller godtgørelse, hvis der på tidspunktet for kommissionens afslutning endnu ikke er truffet afgørelse om fastsættelse af salær eller godtgørelse.

Til nr. 6

Med ændringsforslaget foreslås det, at § 22, stk. 1, 3. pkt., i FE-undersøgelseskommissionslovens ændres, således at det er Folketinget – i stedet for justitsministeren – der offentliggør beretningen efter lovens § 22, stk. 1.

Beretningen skal udarbejdes og offentliggøres i en form, som ikke indeholder informationer, der vil kunne skade forholdet til fremmede magter, statens sikkerhed eller tredje-mand.

Ændringsforslaget er en konsekvens af, at kommissionen nedsættes i form af en granskningskommission i stedet for en undersøgelseskommission.

Til nr. 7

Med ændringsforslaget foreslås det, at det foreslåede § 22, stk. 2, 1. pkt., i lovforslagets § 1, nr. 7, ændres, således at det er granskningskommissionen frem for undersøgelseskommissionen, som vil skulle afgive en eventuel yderligere beretning, som ikke offentliggøres, såfremt kommissionen

vurderer, at den beretning, der er omtalt i stk. 1, ikke kan udformes således, at den indeholder en tilstrækkelig redegørelse for de spørgsmål, som undersøgelseskommissionen skal undersøge efter § 3, stk. 1 og 2. Det følger endvidere af ændringsforslaget, at en sådan beretning vil skulle afgives til Folketingets Udvalg vedrørende Efterretningstjenesterne frem for til justitsministeren.

Det forudsættes, at udvalgets adgang til beretningen sker under sikkerhedsmæssigt betryggende rammer.

Det forudsættes, at der i alle tilfælde vil være fuld offentlighed om resultatet af kommissionens eventuelle ansvars-vurderinger.

Ændringsforslaget er en konsekvens af, at kommissionen nedsættes i form af en granskningskommission i stedet for en undersøgelseskommission.

Til nr. 8

Med ændringsforslaget foreslås det, at § 22, stk. 2, 3. pkt., i FE-undersøgelseskommissionsloven, hvorefter justitsministeren giver Folketingets Udvalg vedrørende Efterretningstjenesterne adgang til beretningen, ophæves.

Ændringsforslaget er en konsekvens af ændringsforslag nr. 7, hvorefter granskningskommissionen vil skulle afgive en eventuel beretning efter lovens § 22, stk. 2, til Folketingets Udvalg vedrørende Efterretningstjenesterne.

Til nr. 9

Med ændringsforslaget foreslås det, at den foreslåede § 22 a i lovforslagets § 1, nr. 8, ændres, således at udvidelsen af forældelsesfristen i ministeransvarlighedsloven omfatter alt materiale, som omfattes af undersøgelseskommissionens undersøgelse.

Ændringen vil betyde, at ministres eventuelle strafansvar for alt materiale, som omfattes af undersøgelseskommissionens undersøgelse, ikke forældes, før tidligst 6 måneder efter at undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Søren Gade (V) fmd. Leif Lahn Jensen (S) nfmd. Jeppe Søe (M) Karsten Hønge (SF) Karina Adsbøl (DD)

Rasmus Horn Langhoff (S) Benny Engelbrecht (S) Christian Rabjerg Madsen (S) Jens Joel (S) Lea Wermelin (S)

Mogens Jensen (S) Lars Christian Lilleholt (V) Torsten Schack Pedersen (V) Henrik Frandsen (M) Peter Skaarup (DD)

Lise Bech (DD) Ole Birk Olesen (LA) Mai Mercado (KF) Karina Lorentzen Dehnhardt (SF) Trine Pertou Mach (EL)

Helene Liliendahl Brydensholt (ALT)

Radikale Venstre, Dansk Folkeparti, Siumut, Inuit Ataqatigiit, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

5. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 20. marts 2024 og var til 1. behandling den 9. april 2024. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Udvalget for Forretningssordenen.

Oversigt over lovforslagets sagsforløb og dokumenter

Lovforslaget og dokumenterne i forbindelse med udvalgsbehandlingen kan læses under lovforslaget på Folketingets hjemmeside www.ft.dk.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 3 møder.

Hørings svar

Et udkast til lovforslaget har inden fremsættelsen været sendt i høring, og justitsministeren sendte den 10. januar 2024 dette udkast til udvalget, jf. UFO alm. del – bilag 31. Den 20. marts 2024 sendte justitsministeren høringssvarene og et høringsnotat til udvalget, jf. L 133 – bilag 1.

Bilag

Under udvalgsarbejdet er der omdelt 6 bilag på lovforslaget.

Skriftlige henvendelser

Udvalget har under udvalgsarbejdet modtaget 1 skriftlig henvendelse om lovforslaget.

Spørgsmål

Udvalget har under udvalgsarbejdet stillet 10 spørgsmål til justitsministeren til skriftlig besvarelse, som ministeren har besvaret.

Socialdemokratiet (S)	50	Radikale Venstre (RV)	7
Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	22	Dansk Folkeparti (DF)	7
Danmarksdemokraterne – Inger Støjberg (DD)	16	Alternativet (ALT)	5
Socialistisk Folkeparti (SF)	15	Siumut (SIU)	1
Liberal Alliance (LA)	15	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Moderaterne (M)	14	Sambandsflokkurin (SP)	1

Det Konservative Folkeparti (KF)	10	Javnaðarflokkurin (JF)	1
Enhedslisten (EL)	9	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	5